

УДК 336.64

Кіблик Н. Ю.

здобувач вищої освіти на другому (магістерському) рівні

Кравченко В. П.

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

ФІНАНSOVA БЕЗПЕКА БАНКІВ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ ПОСИЛЕННЯ

Фінансова безпека банків є ключовим елементом стабільності національної фінансової системи та запорукою довіри громадян до банківських інституцій. В умовах економічної нестабільності, геополітичних ризиків та цифрової трансформації банківського сектору питання забезпечення фінансової безпеки набуває особливої актуальності. Українські банки стикаються з низкою викликів: коливання валютного курсу, зростання кредитних ризиків, кіберзагрози, а також зміни у регуляторному середовищі [1].

За даними Звіту про фінансову стабільність НБУ, банківський сектор демонструє загальну стійкість до зовнішніх шоків, зберігаючи високий рівень капіталізації, ліквідності та прибутковості. У першому півріччі 2025 року платоспроможні банки отримали понад 39,9 млрд грн чистого прибутку, що на 0,2% більше порівняно з аналогічним періодом 2024 року. Серед лідерів за прибутковістю у першому півріччі 2025 року АТ КБ ПриватБанк, який отримав 16,889 млрд грн, АТ Ощадбанк 4,775 млрд грн, АТ Укрексімбанк 2,468 млрд грн та ПУМБ 1,553 млрд грн, що свідчить про ефективність їхніх фінансових стратегій та операційної діяльності [2].

Попри позитивні фінансові показники, банки стикаються з низкою викликів, які впливають на рівень їхньої безпеки. Зростання частки проблемних кредитів, особливо серед корпоративних позичальників, є наслідком уповільнення економічної активності та зниження платоспроможності бізнесу. Це змушує банки переглядати підходи до оцінки кредитоспроможності, посилювати внутрішній контроль і впроваджувати автоматизовані системи ризик-менеджменту.

У 2025 році спостерігається зростання чутливості банків до кредитних ризиків. За даними Національного банку України, станом на 1 квітня 2025 року частка непрацюючих кредитів (NPL) у банківському секторі становила 28,6%, що на 1,7 в. п. менше, ніж на початку року. При цьому частка проблемних кредитів бізнесу знизилася на 1,9 в. п. до 37%, а серед фізичних осіб до 14,3% [3].

Окрім фінансових ризиків, зростає загроза з боку кіберпростору, що становить серйозний виклик для фінансової безпеки банківської системи України. У 2023 році кількість атак на банки та фінансові компанії в Україні значно зросла порівняно з 2022 роком. Атаки були спрямовані переважно на викрадення платіжних даних, фішинг та виведення коштів через складні шахрайські схеми [4].

У 2024 році тенденція до зростання кіберзагроз зберіглася: кількість атак збільшилася на понад 54% порівняно з попереднім роком. Так, у першому півріччі 2024 року було зафіксовано 276 інцидентів проти 179 у відповідному періоді 2023 року []. Згідно з аналітичними матеріалами Національного інституту стратегій (НІС) фінансовий сектор входить до трійки найбільш атакованих галузей в Україні, поряд із державними установами та оборонною сферою. У 2024–2025 роках кількість зафіксованих кібератак на банки зросла на 38% порівняно з попереднім періодом [5].

За оцінками експертів, щорічні втрати українських банків від кіберзлочинності перевищують 1,2 млрд грн. [6]. Основними каналами атак залишаються крадіжка персональних даних, фішингові кампанії та зломи платіжних систем. Фінансові установи

залишаються привабливою цілю для кіберзлочинців через високу вартість конфіденційної інформації та критичність банківських ІТ-систем [7].

У зв'язку з цим Національний банк України у 2025 році ініціював перевірки інформаційної безпеки та кіберзахисту у шести банках, серед яких: Креді Агріколь Банк, Райффайзен Банк, Банк Кредит Дніпро, Комінбанк, Альтбанк, АБ «Південний» [8].

Фінансова безпека банківської системи України залежить від ефективного управління як кредитними ризиками, так і кіберзагрозами. Для зміцнення стійкості до внутрішніх і зовнішніх викликів доцільно реалізувати комплекс заходів, спрямованих на підвищення ефективності управління та захисту інтересів клієнтів.

У напрямі кредитних ризиків необхідно здійснити перегляд підходів до оцінки кредитоспроможності позичальників, особливо корпоративних, що залишаються найбільш уразливими; посилити внутрішній контроль; забезпечити регулярний моніторинг фінансового стану клієнтів; формувати резерви під можливі збитки та проводити диверсифікацію кредитного портфеля. Такий підхід дозволить знизити рівень проблемної заборгованості та підвищити якість активів банків.

Водночас щодо кібербезпеки слід активізувати інвестиції у захист ІТ-інфраструктури, посилювати захист персональних даних клієнтів. Додатково важливим є розроблення кризових планів реагування та впровадження міжнародних стандартів інформаційної безпеки. Це сприятиме зменшенню ризиків від кібератак та підвищенню довіри до банківських інституцій.

Література:

1. Блащук-Дев'яткіна Н., Бацман І. Фінансова безпека банківської системи України. *Галицький економічний вісник*. №6 (85), 2023, с. 104–112. DOI: 10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.06
2. Звіт про фінансову стабільність червень 2025. 48 с. *НБУ* : вебсайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-cherven-2025>
3. Частка непрацюючих кредитів у банках за I квартал 2025 року скоротилася до 28,6%. Офіційний сайт НБУ. 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/chastka-nepratsyuuyuchih-kreditiv-u-bankah-za-i-kvartal-2025-roku-skorotilasya-do-286>
4. Кіберзагрози для банківського сектору: динаміка атак у 2023-2025 роках // *Banker.ua*. 2025. URL: <https://banker.ua/articles/cyberattacks-on-banks-ukraine-2025>.
5. Кібератаки на банки: фінансовий сектор увійшов до трійки найбільш атакованих галузей в Україні. *Banker.ua* : вебсайт. 2025. URL: <https://banker.ua/articles/cyberattacks-on-banks-ukraine-2025>
6. Кіберзлочинність як загроза економічній безпеці: світовий досвід та ситуація в Україні. *Економічний дискурс*. 2025. № 1–2. URL: <http://ed.pdatu.edu.ua/article/view/336273>.
7. Ситуація з кіберзлочинністю в українському фінсекторі. *Banker.ua*. 2025. 12 березня. URL: <https://banker.ua/uk/projects/situaciya-z-kiberzlochinnistyuv-ukrainskomu-finsektori>
8. НБУ перевірить 6 банків на інформаційну безпеку та кіберзахист. *Українські новини*. 2025. 18 квітня. URL: <https://ukranews.com/ua/news/1056123-nbu-pereviryt-6-bankiv-na-informatsijnu-bezpeku-ta-kiberzahyst>